

Advertentie

Een eigen vogelkijkhut in het Reestdal

Verblijf eens in een 'heidehuisje' met een particuliere kijkhut 'de Turegluur' in het natuurgebied van het Reestdal in Drenthe. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.

Er is een laadpaal geplaatst voor elektrische auto's.
Meer informatie op: www.heidehuisje.nl of 06-81525089

De Scholekster in de westelijke Eempolders een update

Jan Mooij

De Eempolder

Paul Keuning

De Scholekster is een van de weidevogels die nog steeds in de Eempolders in behoorlijke aantallen voorkomt. Dat is niet altijd zo geweest. Oorspronkelijk was de Scholekster een kustvogel. In de loop van de twintigste eeuw is hij steeds meer in het binnenland gaan broeden. Het is bekend dat in de jaren veertig enkele paren Scholeksters in de polders broedden. Toen de tellingen in 1973 begonnen broedden er al een flink aantal paren in de polders.

Uit de figuren 1 en 2 blijkt dat de aantallen tot ongeveer 1990 sterk bleven oplopen. Daarna zet een daling in tot ongeveer 2000, waarna de aantallen min of meer constant blijven. Rond 1990 begint in de westelijke Eempolders de landinrichting en het ligt voor de hand om hierin een verklaring voor de afname te zoeken. Toch ligt dit niet zo eenvoudig. Ook landelijk blijken de aantallen tot 1990 te stijgen en daarna te dalen. Dit wordt meestal vooral verklaard door een vermindering van het voedsel in de overwinteringsgebieden. Zowel in de Waddenzee als in de Delta nemen in die periode de beschikbare schelpdieren sterk af, onder andere door overbevinging en minder oppervlak aan droogvallende platen. Het is wel zo dat de afname in ons telgebied sneller gaat dan het gemiddelde in Nederland. Rond het jaar 2000 stopt de afname in de Eempolders abrupt. Sindsdien lijken de aantallen wel te schommelen maar ontbreekt een significante trend. Landelijk blijkt de Scholekster in deze periode nog steeds matig af te nemen. In dat opzicht gaat het bij ons dus duidelijk beter.

In **figuur 4** is het aantal waargenomen Scholeksters in de periode mei tot en met juni uitgezet. Dit is ongeveer de broedtijd. Deze grafiek lijkt sterk op die van het totale aantal Scholeksters. De terugval na 1990 lijkt hier nog abrupter dan bij de totale aantallen. Ter vergelijking zijn ook de resultaten van het BMP-project van Sovon opgenomen. De instorting bij

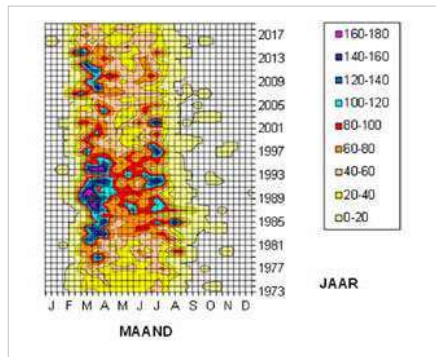
ons gaat veel sneller dan in Nederland in het algemeen. Dit suggereert dat er wel degelijk een effect is van de landinrichting rond 1990. Na het dieptepunt rond het jaar 2000 blijven de aantallen in de Eempolders min of meer constant, terwijl de BMP-index blijft dalen. Als we naar de dichtheid kijken blijkt die in de broedtijd in de telgebieden Noord en Zuid ongeveer

Scholeksters die luid 'tepietend' aandacht vragen

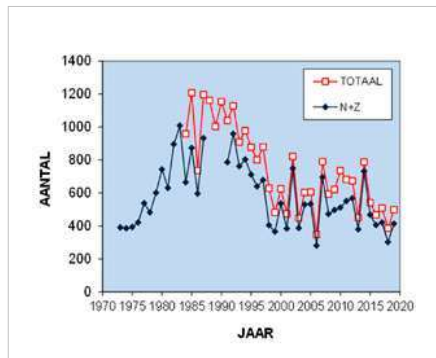
Hans Hover

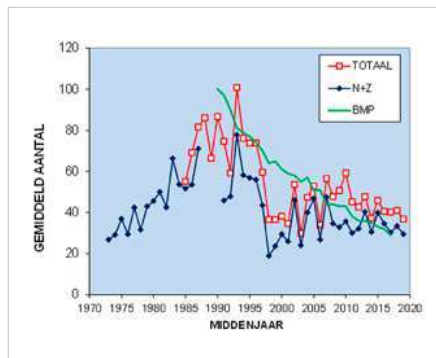
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de Scholekster. Tot 1984 zonder de Oostermeent, vanaf dat jaar inclusief de Oostermeent.

Figuur 2. Totaal aantal getelde Scholeksters per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen.

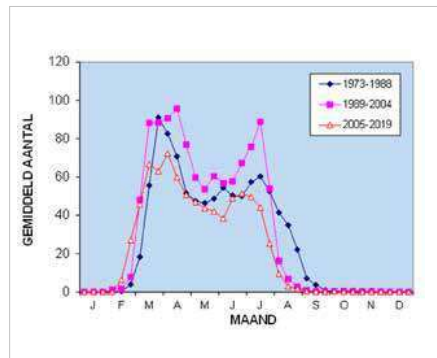
Figuur 4. Gemiddeld aantal Scholeksters in de periode mei en juni (broedtijd). De groene lijn geeft de ontwikkeling in Nederland volgens het BMP-project van Sovon.

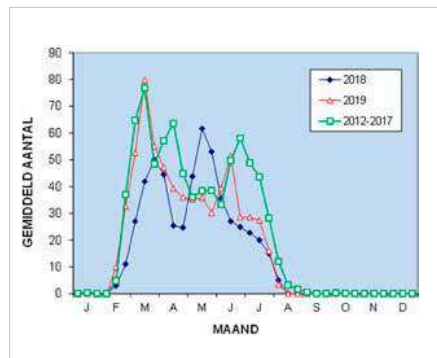
Vrouw en man, maar wie is wie?

Wim Smeets

Figuur 3. Gemiddeld aantal Scholeksters per decade voor drie periodes van vijftien jaar voor de telgebieden Noord en Zuid.

Figuur 5. Gemiddeld aantal Scholeksters in de loop van de jaren 2018 en 2019 vergeleken met het gemiddelde van 2012 t/m 2017.

hetzelfde. De aantallen in de Oostermeent zijn kleiner maar als we corrigeren voor het kleinere oppervlak van dit telgebied blijkt de dichtheid daar ongeveer twee keer zo hoog te zijn als in de rest van het gebied.

De figuren 1 en 3 laten zien dat er van september tot en met januari vrijwel geen Scholeksters in de Eempolders worden waargenomen. Tegenwoordig gaan de aantallen vanaf half februari snel stijgen. Het blijkt overigens dat de aankomst van de vogels in de loop der jaren wat is vervroegd. Eind maart of begin april wordt een maximum bereikt. Daarna nemen de aantallen wat af tot half mei en volgt een tweede, lagere piek in juni of juli. Dan volgt een daling en tegenwoordig zien we eind augustus meestal de laatste Scholeksters in de polders. De vertrekdatum is in de loop van de jaren naar voren geschoven. In het begin van de tellingen verdwenen de Scholeksters pas eind september. Overigens is een vervroeging van de vertrekdatum ook geconstateerd bij de Grutto en de Tureluur.

De grotere aantallen in maart suggereren dat in die periode naast onze eigen broedvogels ook Scholeksters die elders broeden zich verzamelen in de Eempolders, die in die periode vaak

behoorlijk nat zijn. Het kan echter ook zijn dat we te maken hebben met Scholeksters die nog niet broeden. Scholeksters leven lang en het duurt vaak vele jaren voor ze in staat zijn om een broedterritorium te veroveren. Ik heb niet kunnen vinden hoe deze vogels in het binnenland reageren als ze geen kans krijgen om te broeden. Mogelijk gaan ze dan weer terug naar hun winterverblijf aan de kust. Ik kan mij niet herinneren dat er later in het broedseizoen nog groepen Scholeksters in de polders aanwezig zijn die kennelijk niet broeden. Als de Scholeksters net aangekomen zijn, zie je zulke groepen wel. We zouden daar de komende jaren toch eens op moeten gaan letten.

In een vorig artikel heb ik de gevolgen van de droge zomer van 2018 besproken. Ook de zomer van 2019 had een erg warme en droge periode. Daarom vergelijk ik in figuur 5 de verdeling over het jaar van 2018 en 2019 met de gemiddelde verdeling voor de jaren 2012 tot en met 2017. Het blijkt dat zowel in 2018 als in 2019 de Scholeksters duidelijk eerder vertrokken dan in normale jaren. Dit is niet onbegrijpelijk. Scholeksters voeden zich in de polders vooral met regenwormen, die ze vangen door met hun snavel in de grond te boren. Dat gaat natuurlijk veel moeilijker als de grond droog en

hard is. Opvallend is dat het vroegere vertrek hoofdzakelijk in het telgebied Zuid voorkomt. In normale jaren is dat juist het gebied waar het langst Scholeksters aanwezig blijven.

In het algemeen kan een vroeg vertrek een aanwijzing zijn dat het broeden mislukt is. Als Scholeksters niet meer voor hun nageslacht hoeven te zorgen, vertrekken ze naar de kust. Of dat ook in de laatste twee jaar geldt is niet duidelijk. Het zou kunnen dat de jongen door het warme weer sneller groeiden en dus eerder vliegvlug werden. Aan de andere kant is een gebrek aan voedsel natuurlijk geen reden om snel te groeien. Alles bij elkaar ben ik bang dat 2018 en 2019 geen beste jaren voor de Scholeksters waren.

Literatuur

- Jonkers, D.A., R.A. Kole. & J. Taapken (red.), 1987. *Vogels tussen Vecht en Eem*. VWG het Gooi en Omstreken, Hilversum.
- Beintema A., O. Moedt, & D. Ellinger, 1995. *Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels*. Schuyt en Co., Haarlem.
- Mooij, J., 2019. Het effect van een droge zomer op weidevogels in de Eempolders. *De Korhaan* 53(1): 27-29.

Smullen van een zoetwatermosseltje

Wim Smeets

